

VII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

1913. 33. szám.

Budapest, augusztus 17.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre _ _ 12 korona
Félévre _ _ _ 6 korona
Negyedévre _ _ 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Égőz óvra 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Magyeter-utca 4. sz.

A kémkedésről.

Irtja: K. Nagy Sándor, dr. ítélőtáblai bíró.

Bizony, a kémkedés nem valami becsületos foglalkozás, mert a kém a becsületét, lelkiismeretét, a hazaszeretelét viszi a vásárra a becsútja árba anyagi jutulékért. Nem törődik semmi másval, csak a saját hasznáival. Nem törődik hazájával, családjával s nem törődik azszal a vészölylyel, melynek kitörzi magát mind a két oldalról. Mert a kémot nemcsak az gyűllöli, a kik elárul, hanem az is, a kinek elárulja a másikat.

Mert a kémotól épen úgy tartalm az, a kinek szolgálhatol tesz, mint a kít kémkedésével megront. Épen olyan ahávalónak tartja az egyik, mint a másik.

Hogy is lehetne bizni az árulóban?

A kítől több hasznot remél, ahöz pártol.

Ha a régi történeteket olvassuk, látjuk ezekből, hogy a kémeknek soha sem volt biztos az életük sem az egyik, sem a másik táborban. Hanem szolgálatuk rendszeres jutalmá az örökre elnémítás volt, nehogy elmondhassák a látottakat.

De hát mi is tulajdonképen az a kém?

Kém alatt azt az egyént kell érteni, a ki az állam katonai védelmére, vagy a hadsereg munkálkodására, elhelyezésére, mozgatására, terveire vonatkozó viszonyokat, vagy tárgyakat oly észlezzattul kímleli ki, hogy azokról az ellenfélnak hírt adjon. Hasonlóképen a ki béke idején oly intézkedéseket, vagy tárgyakat, mely az állam hadseregére, vagy annak katonai védelmére vonatkoznak, s melyek az állam által nyilvánosan nem láthatnak, vagy közölhetnek, oly észlezzattul kímleli ki, hogy rájuk valamely idegen államnak hírt adjon.

Ha tehát a kém a saját országát ellen kémkedik: az hazatárulást jelent s kém nem egyéb, mint hazatáruló.

A kémekkel szemben mindig szigorú volt a törvény, s mint azt a szigorúságot valóban meg is érdemelték.

A ki kémkedésre valamelyik: azt azonnal fűvű fogadja a halál. A kém legelső lépése már olyan, mintba fűlálával már egyenesen a koporsóba lépne.

Szent-István törvénye halálbüntetést és jószágvesztést rendel azokra, a kik a hazát elárulták, vagy más országba szöktek. (II. könyv. 35. cz.)

Maximilián korában kémeknek tartották mindazokat, a kik gyűlölet voltak a török barátságáról: épen azért

azokat a kapitányokat, kik kétségem hitelti és török társaságiról gyanús embereket tartottak: hűtlenség személye alá vetették, magukat pedig az olyan embereket, a kik a török társaságiról vádoltatva, elmarasztaltak: karóba húzárra ítélték. (1567: XXX. t.-cz.)

Rudolf törvénye szerint: a ki a külföldiek zsoldjába állott, a nemes a jószágát, a paraszt a fejét veszítette. (1595: XXXIII. t.-cz.)

II. Mátyás alatt halálal büntették azokat, kik nagyobb zsold nyarása végélt más tartományokba katonáskodni csoportosan álltak. (1609: XIII. t.-cz.)

I. Rákóczi György hudi rendszabályai (1645) szerint: «A vitélző népek, katonák közül az, ki a követségnek színe alatt alá és fel járunk, esavonagunk az országban: múltó, hogy az kiknek helyes és hiteles utlovelők nincsen, mindenütt megfogassunk és büntetössenek.»

Mert t. i. abban a háborus világha azokat is kémkedéssel gyanúsították.

Ugyanez a fejedelem 1645-ban adott ki egy rendeletet a hudi seregéről, melyben nem elégszik meg azszal, hogy csupán a kémeket büntesse meg szigorúsággal, hanem azt is kimondja, hogy «Kémségben, vagy egyéb csalárdaságos dolgokban járó embereket oltókolni senki ne merészeljen, sőt inkább megfogni tartozik ólato vesztése alatt. Sőt ha ki csak értene is olyat és meg nem jelentené, azon büntetéssel (halálal) büntetölék, annak utám is, akérmikor nyilatkozzék ki ofőle eselöködti.» (18. pont.)

Ponnamaradt 1739-ből egy aktori eredeti magyar nyelven írott «hudi ezikke» (április 20-áról), melynek 41-ik pontja következőleg szól: «A ki az ellenfélnel correspondál, vagyis dolgál közli, az ellen hadakozni nem akarja: mint egy áruló büntetössék meg . . .»

Ezek mind a régmúlt időkre szóló rendelkezések.

De lássuk most már az újabb törvényeket, vagy törvényes rendelkezéseket.

A szelid 1813. évi büntetőtörvényjavaslat hűtlenségnek minősíti a kémkedési esetet és hatig tartó rablásággal bünteti azt, a ki szabad akaratból az ellenfélnak mint kém szolgál. (129. §.)

A katonai büntetőtörvény (1865 január 15.) teljes szigorral intézkedik a kémkedésről, még pedig nemcsak a kémekről, hanem azoknak büntetésükéről is. Nézzük azokat a törvényeszközöket:

Hegedüt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosan olismert legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER I.

az. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánoshíd-utca 5. — Gyára: Öntőház-utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétel és becsapás. — Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik.

«A ki háboru idején, vagy oly időben, a midőn köz-tudomásu dolog, hogy valamely fenyegető külellenség vagy belföldön fellépett lázadók ellen katonai intézkedések, vagy előkészületek tétetnek, a szárazföldi, vagy vízi hatalom erejét vagy állapotát, intézkedéseit vagy terveit, állásait vagy mozdulatait, valamely erősségnek vagy tábori elsánczolásnak, a készleteknek vagy a raktáraknak, vagy általában az állam katonai védelmére, vagy a hadsereg és tengerészet működésére vonatkozó viszonyoknak vagy tárgyakkal állapotát azon szándékkal kémleli ki, hogy arról az ellenségnek, vagy azon hatalomnak, a melylyel a háboru kitörőfélben van, vagy a lázadóknak bármí módon hirt adjon: a kémkedés büntetésében válik bűnössé.» (321. §.)

És ezt a valóban nagy bünt még akkor is kötél általi halállal bünteti a törvény, ha minden eredmény nélkül, csak a kísérletnél maradt. És kém gyanánt járnak el az ellen is, a ki mint bűntárs a kémnek tanácsosal, tettel, vagy más módon segédkezet nyujt. (322. §.)

Sőt, a ki önmagának, vagy hozzátartozóinak veszélyeztetése nélkül a kémkedést, vagy közlést, a mely az ellenség számára, vagy azok részére eszközöltetett, kik ellen az ő tudomása szerint katonai előkészületek tétettek, habár megakadályozhatta volna, szándékosan meg nem akadályozza, vagy azon személyt, kinek ily tettről tudomása van, a hatóságnak feljelenteni szándékosan elmulasztja: a kémkedésben bűntársá válik és 5—20 évig terjedhető súlyos börtönnel büntetetik. (323. §.)

Ezek foglaltatnak a *katonai* büntetőtörvénykönyvben.

A nem katonákra és nem katonai bíróság alá tartozó egyénekre vonatkozó *büntetőtörvénykönyv* szintén intézkedik a kémkedésről és pedig a következő módon:

«A ki az állam hadi erejére és hadi védelmére vonatkozó intézkedéseket, tárgyakat, melyekről tudja, vagy tudhatja, hogy titokban tartandók, valamely tilalom megszegésével, vagy félrevezetés, színlelés, vagy másnemű fondorlat által, béke idején és azon szándékból kémleli ki, hogy azokról más államot értesítsen: öt évig terjedhető államfogházzal és 4000 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (455. §.)

Öt évig terjedhető államfogházzal és 4000 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az is, a ki az osztrák-magyar monarchia fegyveres erejének állásáról, mozdulatairól, erejéről és működéséről, az erődök és erősítvények állapotáról, úgyszintén a fegyverek, hadiszerek és szerelvények mennyiségéről, vagy élelmiszerek hollétéről, mennyiségéről, minőségéről vagy szállításáról, miután már az ilyenmű közlések eltiltattak, vagy a közlések minőségéből, vagy a fennforgó körülményekből beláthatta, hogy közlése által az állam érdeke sértetik meg, valamely közleményt sajtó útján tesz közzé, a mennyiben a közlemény nem a kormány által nyilvánosságra hozott tudósítást tartalmazza.» (456. §.)

Ezt a törvénytörvényt az 1912: LXIII. t.-cz. 23. §-a

azzal egészíti ki, hogy ugyancsak az 1878: V. t.-cz. 456. §-a szerint büntetendő az is, a ki az ott meghatározott cselekményt valamely szövetséges állam haderejére vonatkozólag követi el.

A kémkedés szempontjából érdekes az 1878: V. t.-cz. 144. §-ának az a rendelkezése, hogy a hűtlenség büntetést követi el és életfogytig tartó fegyházzal büntetendő az a magyar honos, a ki valamely hadi művelet, tábor, vár vagy erőd tervét az ellenséggel közli. Továbbá az is, a ki az osztrák-magyar haderő állásáról, állapotáról vagy mozdulatairól az ellenséget értesíti, az ellenség kémjét, vagy kémszemlére kiküldött katonáját elrejtí, vagy annak célja kivitelére, vagy menekülésére segélyt vagy tanácsot ad, végre: a ki a jelen szakaszban meghatározott valamely cselekményt az osztrák-magyar monarchia szövetségesének területére nézve, vagy ennek haderejével közösen működő haderő ellen követi el...

Ime tehát úgy a régmúlt időben volt, mint ma is gondoskodva van a kémkedésnek kellő módon büntetéséről.

Természetes azonban, hogy ez alatt a kárhoztatandó s a kémet magát lealacsonyító s megvetésre méltó kémkedés alatt nem szabad és nem lehet érteni azokat a hivatalos eljárásokat, a melyek monarchiánk érdekeinek megóvása végett történnek, a melyek már jogos védelem körébe vágó kötelességeket képeznek.

Mit kell tudni a csendőrnek a bűnvádi perrendtartásból.

Irta: dr. Kármán Elemér, kir. járásbíró. (Folytatás).

Az esküdtszéki tárgyalás és a közönséges büntetőtörvénszéki főtárgyalás között különbség van. Könyvünk első részében megemlítettük, hogy az esküdtszéki ügy és a közönséges törvénszéki ügy között az a különbség, hogy az esküdtszéki ügyekben az esküdt polgárok mondják meg, hogy a vádlott bűnös-e és milyen bűncselekményben bűnös, a bíróság pedig csupán a büntetést szabja ki. Ellenben a többi ügyben bíróság állapítja meg, hogy a vádlott bűnös, és ugyancsak ő szabja ki a büntetést is. Amott tehát az esküdtszéknél megszlik a kétféle teendő: a bűnösség kimondása és a büntetés kiszabása, emitt a rendes bíróság előtt, a melyet szakbírósnak szoktunk nevezni, ez egy kézben egyesül. Az esküdtek határozata ezek szerint úgy jön létre, hogy a bíróság kérdéseket tesz fel, arra nézve, hogy bűnös-e a vádlott és az esküdtek erre felelnek; a bíróság kérdez, az esküdt felel. Ez azonban nem történik így egész egyszerűen, és ezért kell azt is elmagyaráznunk.

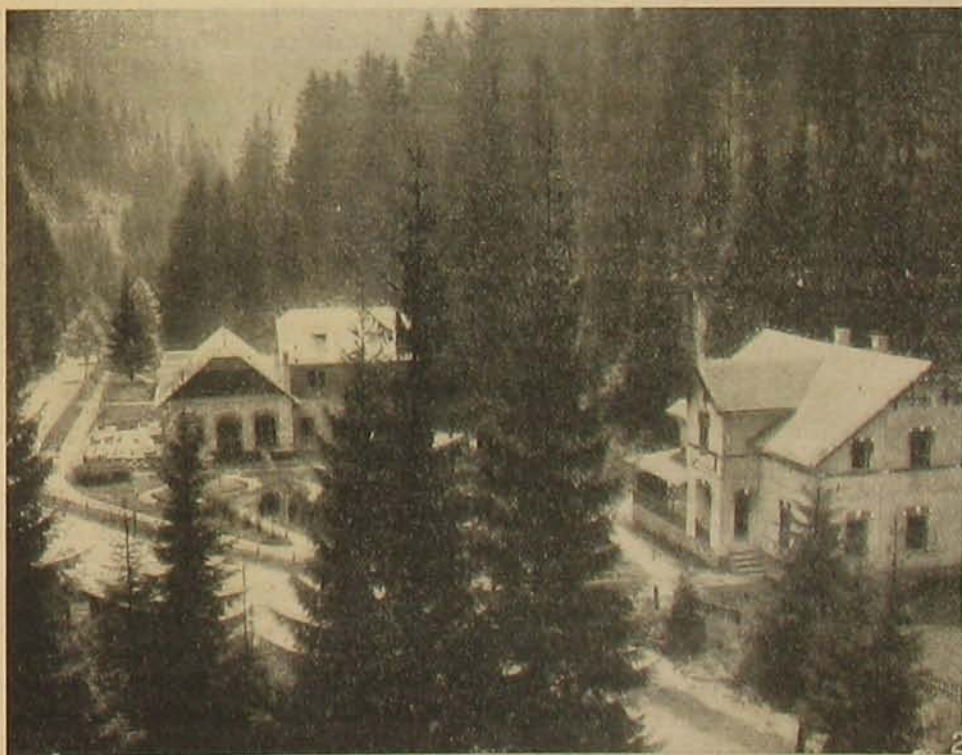
A kérdések feltétele a Bp. 353. §-ának I. bek. szerint akként történik, hogy előbb a kir. ügyész, utóbb

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 percz alatt a legmarkacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három dobozról ingy. postal szállítás.

Kőrmöcsbánya látképe.

A Zólyom völgye Kőrmöcsbányától. — Városi nyaraló a város mellett.

pedig a vádlott és annak védője javaslatba hoznak bizonyos kérdéseket, a melyeket legott látni fogunk és a bíróság azután határoz, hogy hogyan fogalmazza meg az esküdtekhez intézett kérdéseket.

Felállt tehát a kir. ügyész és átad az elnöknek egy papirlapot, a melyen a kérdések foglaltatnak.

Az elnök a jegyzővel felolvastatja a kérdést, a mint következik:

«Bűnös-e L. József vádlott abban, hogy Nagyuton 1912 október 17-én K. Ferenczet előre megfontolt szándékkal megölte?» Majd a második kérdés:

«Bűnös-e L. Józsefné Boros Zsuzsanna abban, hogy L. Józsefet szándékosan reá birta arra, hogy Nagyuton 1912 október 17-én törvényes hitves társát, K. Ferenczet előre megfontolt szándékkal megölte?»

Ha felütjük a Btk. 278. §-át és a 69. §-át, akkor azt látjuk, hogy ez a két kérdés ügyszólván észszerint meg egyezik a törvénynek a szövegével, a melyekkel a Btk. a gyilkosság büntettét és a gyilkosság büntettére való felbujtást szövegezi. A kir. ügyész ugyanis, a mint látjuk, gyilkosság büntettével vádolja az egyik vádlottat és gyilkosság büntettére való felbujtással a másik vádlottat. A kir. ügyész kérdését hívjuk a Bp. 355. §-a szerint főkérdésnek.

Kérdésfeltevési joga van a vádlottnak, illetőleg védőjének is, valamint kérdést tehetnek fel az esküdtek is.

Így, ha p. o. a vádlott gyilkossággal van vádolva, de a védelem azt vitatja, hogy a vádlott csupán szándékos emberölést, vagyis nem előre megfontolt emberölést, vagy erős felindulásban elkövetett szándékos emberölést követett el, akkor ő a Btk. ezen szakaszai, vagyis a 279. és 281. §-ok szerint tesz fel kérdéseket, azért, hogy az esküdtek ne a kir. ügyész által feltett főkérdésre, hanem az ő egyéb kérdéseire feleljenek igennel.

A jelen esetben a védő nem tesz fel ilyen kérdést, mert hiszen ő, illetőleg védettjei tagadják bűnösségüket és egyáltalán nem ismerik el azt, hogy valamiben bűnösök lennének.

A kérdések benyújtása után a bíróság visszavonul, az elnök felfüggeszti a tárgyalást, miután már be is esteledett és kihirdeti, hogy holnap reggel kilencz órakor fogja a kérdéseket kibírdetni. Itt meg kell jegyeznünk, hogy az esküdtszéki tárgyalásnál csak akkor lehet a tárgyalást félbeszakítani, a midőn az esküdtek még a tanácskozára nem vonultak vissza. Ha már az esküdtek tanácskozás, illetőleg határozathozatal végett visszavonultak, addig kell együtt maradniok, a míg nem határoztak abban, hogy bűnös-e a vádlott vagy nem és tartson ez akár meddig, addig haza nem mehetnek. Ezért olvassuk néha az ujságokban, hogy az esküdtszék a késő éjjeli órákban együtt ül és tanácskozik.

Mielőtt azonban a bíróság széjjel menne, az elnök felhívja a tanukat, hogy jelentsék be, ki mennyi uti-

költséget és tanudijat számít, hogy megállapítsa és kifizetés végett átadja a kir. ügyésznek, mert tanukra immár nem lesz másnap szükség. A Bp. 223. §-a szerint ugyanis a tanu követelheti utiköltségeinek megtérítését és ezenkívül ellátási díjat arra az időre, a melyet eltöltött a végből, hogy a bíróság előtt megjelenjen. E tekintetben a nép között az a hit van elterjedve, hogy a bíróság kinek-kinek annyi napidíjat állapít meg, a mennyi vesztesége neki a megjelenésből lehet; így megesik, hogy egy kereskedő vagy ügynök azon a ezimen, hogy ő aznap vásáron volt és ott keresett volna tegyük fel 30-40 koronát, azzal áll elő a bíróságnál, hogy ő utiköltségen felül 40 korona napidíjat követel. A törvény a fent idézett §-ában azonban egészen világosan megmondja, hogy a tanu utiköltségein kívül csak ellátási díjat követelhet, vagyis annyit, a mennyiből ő azokon a napokon, a míg a bíróság székhelyére s onnan haza utazott, valamint aznap, a midőn őt kihallgatták megélhetett, szállást és kosztot fizetett. Nagyon jól teszik a csendőrök, ha a tanukat felvilágosítják, hogy a tanulás polgári kötelesség és nem üzlet, a mint azt sok ember hiszi, mert úgy gondolom, nagy veszedelem rejlene abban, ha a bíróság ezekkel a díjazásokkal nagyon bőkezű lenne, sok ember mást sem tenne, mint tanuskodni járna. Másfelől azonban az is természetes, hogy a bíróság nem követeli senkitől azt, hogy ő a magánhól fizessen, hanem tisztességesen megadja azt, a miből az illető a polgári állásnak megfelelően megélhet. Ez alól a szabály alól csak egy kivétel van, nevezetesen a Bp. 323. §-ának 2. bek. szerint azokra nézve, a kik napi vagy heti bérből élnek, tehát a napszamosokra és a közönséges munkásokra, a kinek azt a napot, a mikor tanuskodni mennek, a gazda vagy munkaadó a bérből levonja. Ennek a bíróság rendszerint keresetöknek megfelelő kárpótlást ad, de csak ezeknek a napszamosoknak.

Nincs ugyan bent a törvényben, de miután az emberek többnyire a csendőrhöz fordulnak felvilágosításért, meg kell itt jegyeznem még azt, hogy a bíróság tanudijakra előleget ad annak, a ki oly szegény, hogy nem tud a bíróság székhelyére utazni. Ha tehát valaki azzal jön az órára, hogy ő tanul van időzve, de nincs pénze a bírósághoz utazni, annak azt adja tanácsul a csendőr, hogy írjon kérvényt az idézést aláírt főtárgyalási elnökhöz, a ki majd neki megküldi előre az utiköltséget.

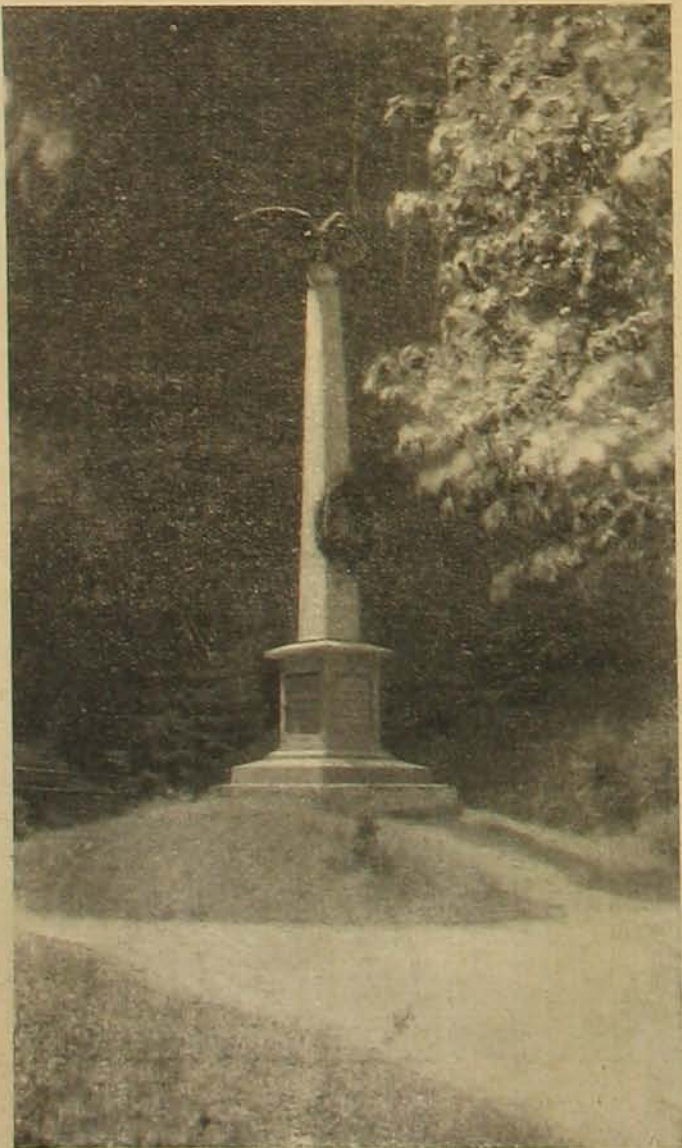
Tudnunk kell még azt, hogy az utiköltséget és ellátási díjat a főtárgyalási elnök állapítja meg és azt a kir. ügyésznek fizeti ki.

Ha más nap reggelén folytatódik a főtárgyalás. Az elnök, a bíróság, az esküdtek elfoglalják helyeiket és következik a kérdések felolvasása, már most abban a szövegezésben, a mint azt a bíróság megállapította. Esetünkben nem lévén e tekintetben vita, a bíróság észszerint elfogadta a kir. ügyésznek a kérdéseit.

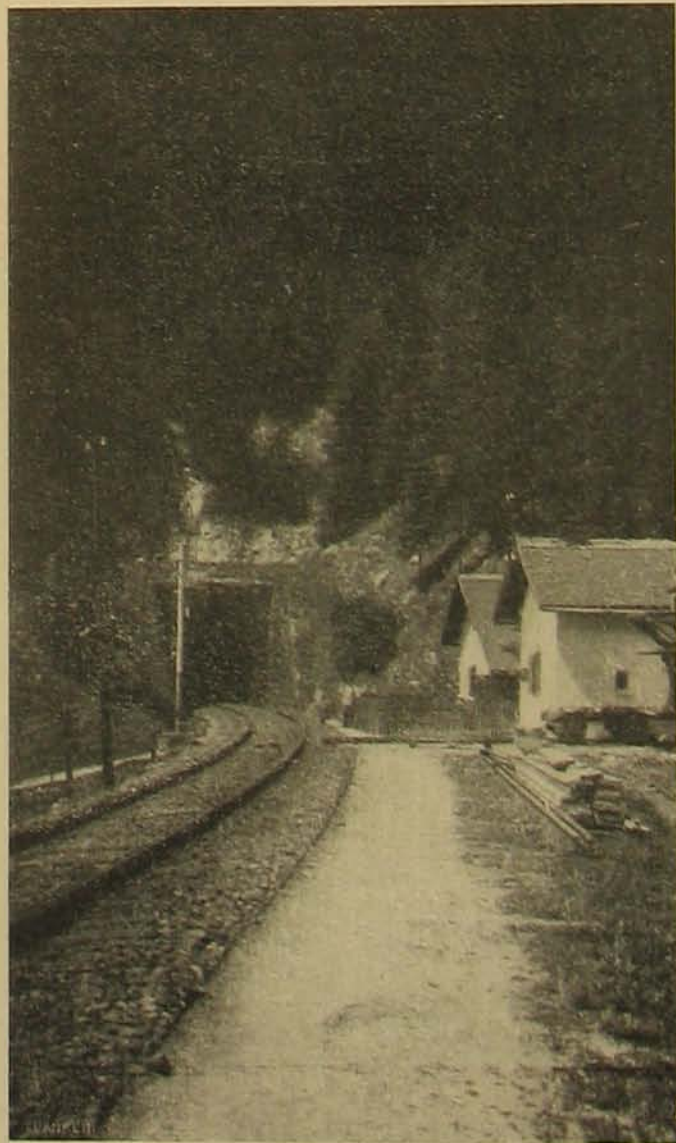
BUTOR

készpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EBRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

A szabadságharcz emlékszobra.

A já noshegyi alagut.

A Zólyom völgye Kőrömczébányánál.

A kérdések felolvasása után jönnek az úgynevezett perbeszédnek, vagyis először a kir. ügyész beszéde, a melyet vádbeszédnek szoktunk nevezni, azután a sértett előterjesztése, a melylyel kárigényeit jelenti be és végül a védők beszédjei, a védbeszédnek. Az ügyész beszédjére felel tehát a védő, a védőnek azután válaszolhat a kir. ügyész, ennek a második beszédjére válaszolhat megint a védő, az utolsó szó pedig mindig a vádlottat illeti. Így rendel el a Bp. 314. §-a.

A kir. ügyész vádbeszéde a mi esetünkben körülbelül a következőképen szól, rövid alapgondolatait jegyezve fel: "Tekintetes kir. törvényszék! Tisztelt esküdt urak!

A történelmi idők folyamán kétféle módja képződött ki annak az elmebeli tevékenységnek, a melyet ítéletbozatalnak, a bűnösség bebizonyításának nevezünk. Valamikor meg volt határozva, kötött módon, hogy milyen bizonyítékoknak kell felelni arra nézve, hogy valakit elítélhessünk, bűnösnek mondhassunk ki. Ha két tanu volt a vádlott ellen, öt el kellett ítélni, ha nem volt ez a meghatározott számú és nemű bizonyíték, fel kellett menteni még akkor is, ha bűnös volt. A bírő olyan volt, mint egy számvető, a ki csak összeszámolta, hogy hány és milyen bizonyíték van, és ha elég volt a törvényekben előirt szabály szerint, akkor tovább nem volt kételye, nem volt aggálya, kimondta a bűnöst. Azt hiszem, tisztelt esküdt urak, hogy az igazságszolgáltatásnak soha nem voltak veszedelmesebb percei, mint ezek az idők. Az ártatlan ember, ha akár tévedésből, akár hamis módon előkerítettek külsőleg megfelelő bizonyítékokat, börtönre került, és a ravasz gazember, ha úgy tudta elkövetni a bűncselekményt, hogy tanuk nem voltak, szabadult az igazságszolgáltatás megtorló pállosa elől. Önöknek tehát, ha igazságosan akarnak ítélni, ki kell emelkedniök ennek a kornak, rég meghaladott időknek a gondolkozásmódjából és követniök kell, és egyedül ezt szabad követniök, a független polgár igaz és tiszta lelkiismeretéből folyó meggyőződését.

Ma csak a tiszta meggyőződés alapján szabad embereket elítélni. De ezzel szemben a törvény megköveteli a lelkiismeretes esküdtől, hogy ha ezt a meggyőződést felkeltette benne a lefolytatott tárgyalás, nem szabad megrettennie attól, hogy kimondja a bűnöst. Mert ez a meggyőződés a biztosítéka a polgári szabadságnak, nemcsak a tekintetben, hogy az ártatlan embert el ne ítélik, hanem abban a tekintetben is, hogy a kiről meg van győződve az esküdt, hogy bűnös, hogy gaztettet követett el, azt ne engedje futni, ne engedje azt, hogy bűnös azzal a gunyos tudattal távozzék az igazságszolgáltatás csarnokából, hogy sikerült büntetlenül bűnöznie és félrevezetni igazságszolgáltató polgártársait.

Hogy ez a meggyőződés hogyan kél fel az emberben, hogy erősbödik határozott és igaz tudattá a miként követeli azt attól, a ki az esküdtek padján is nem ret-

teg férfiúi meggyőződését nyíltan kimondani, arra nézve mi sem jobb példa, mint az a bűnügy, a melyhen ma önök vannak igazmondásra hivatva és így feladatomból ezuttal az lesz, hogy ennek az esetnek a kapcsán megmutatva önöknek azt, hogy előirt bizonyítékok nélkül, közvetve is miként bizonyítható valakinek a bűnössége, egyttal kérem önöktől azt, hogy ha a vádlottak bűnösségéről való meggyőződésük az enyémmel és a kifejtendőkkel egyezik, az általam feltett kérdésekre igennel feleljenek!

Azt a szóval alig jellemezhető gyalázatos büntettet, a melyet K. Ferenczen elkövettek, egyetlen egy ember litta, az az egy ember is alig ember még, ez a megölt szerencsétlen elhalt K. Ferencznek árván maradt fiacskája, a hét évét alig meghaladott Gábor gyerek. Ezen a tárgyaláson is hallották önök, hogy ez a tanu, mint 14-ik életévét be nem töltött gyermek, nem eskethető meg és a védelem nyilván nem fogja elmulasztani önöket figyelmeztetni arra, hogy a gyermekek tanuvallomása menyire megbízhatatlan és befolyásolható. Ez való. Azonban ha tüzetesen megvizsgáljuk a gyermek vallomását és egybe hasonlítjuk az egész ügy adataival, világosan ki fog tűnni, hogy a gyermek igazat mondott. A gyermek valóban könnyelben vehető reá arra, hogy hamis vallomást tegyen és sokkal könnyebben félemlíthető meg, mint a felnőtt. Azonhan egész világos az, hogy ha a gyermeket nyomban akkor, a midőn észleleteit szerezte, kihallgatjuk, a mikor még nem volt senki által befolyásolható, akkor nagyon valószínű, hogy senkinek nem volt módja arra, hogy őt hamis vallomásra biztatja. A csendőrség a midőn ebben az ügyben rögtön az eset után a nyomozást megkezdte, ez a gyermek ugyan azt mondta el, a mit itt előttünk a fő tárgyaláson. De a csendőrség ebből a vallomásból kiindulva, puhatolódzott az iránt is, hogy megfelel-e a gyermek vallomása a valóságnak és másrészt gondosan nyomozott abban az irányban, hogy kinek lehetett még érdeke vagy oka, hogy a szerencsétlen félkegyelmű embert megölje. A tárgyalás előttünk tárta a nyomozás eredményét: egész világos, hogy annak az embernek ellensége nem volt, nincs a községben és a vidéken ember, a ki a vagyonára vágyott és az egész eset lefolyásából az derült ki, hogy nem rablógyilkosság történt, a mikor a tettes áldozatát nyomban a helyszínén kirabolta. Az egyedül egyén, a kinek az elhalt halálából akár minő érdeke volt, csupán hites felesége és ennek a szeretője: a vádlottak voltak.

K. Ferenczen itt a tárgyaláson maga sem tagadta a bűnös viszonyban élt L. Józseffel és maga sem tagadta azt, hogy állandóan és folytonosan szó volt közöttük arról, hogy ennek a bűnös viszonyoknak akként kellene véget vetni, hogy az asszony hites férjét a láb alól elteszik. L. József tagadta ezt és tagadott mindent, a mit a csendőrség és a vizsgálóbíró előtt beismer, de

POLGÁR SÁNDOR
orvosil műszer- és kötszer gyárosnál
telepe: Bpest, VII., Erzsébet-körút 50.

logutányosabban beszerezhetőek összes fotográfiai tárgyak, kötszerek, fociakendők, m. kir. szab. Polgár-féle sörváltók, gummiharisnyák, órasza francia óvászorok, különlegességek, stb. — Képes árjegyzőket ingyen és bérmentve csak megadandó, mely tárgy szükségeltetik.

Ezen hirdetés beállítására esetenként 10% árkedvezmény a Csendőrségi Lapok olvasóinak.

A Zólyom Körnöczbánya mellett,

A Zólyom völgye Körnöczbányánál. — A tureseki vasúti kanyarulat.

azt hiszem, nagyon kevés emberismerettel meggyőződhetünk arról, hogy ez a vedekezés, a mely tulajdonképen nem volt egyéb, mint vádaskodás a kötelességüket ebben a nehéz ügyben derekasán teljesítő csendőrök ellen, hitelre az igazat érző és értő emberek előtt nem fog találni. Ezenkívül e viszony igazolására egész sereg tanu vonult fel előttünk, úgy hogy talán L. József az egyedüli ember ma, a ki azt meri mondani, hogy neki az asszonynyal szerelmi viszonya *nem* volt. De egyéb nyomok is vannak, a melyek egyenesen a vádlottak személyéhez vezetnek. L. József hirtökiben pénz találtatott, a melynek eredetére behizonyosodott, hogy ez a vádlott a csendőrség előtt hazudott akkor, a midőn azt állította, hogy azt Amerikából, közvetlen az eset előtt, küldték neki. Ugyanígyon hazugságban találtatott akkor, a mikor azzal vedekezett, hogy az eset alkalmával távol volt a vásáron, mert a saját felesége és szomszédjai is elmondották azt, hogy el volt ugyan valamerre az eset délelőttjén, azonban este odahaza volt és csak rövid időre távozott el, a mely idő azonban teljesen elegendő volt ahhoz, hogy az alatt a gyilkosságot annak rendje és módja szerint elkövesse. De vannak ezen felül tárgyi, vagyis olyan bizonyítékaink, a melyeket látni és megfogni lehet és ezek megőrizéscről nyomban az eset után gondoskodott a csendőrség, nevezetesen a tett színhelyén talált bot, a melyre nézve a szakértők behizonyították, hogy azon vérnyomok vannak, még pedig emberi vértől származó nyomok, továbbá az a lábnyom, a mely a csendőrség által gipszben felvétellett és a mely lábnyomon egész világosan észre lehet venni, hogy az egy ballábról való csizma nyoma, a mely jobb, tehát belső oldalán feltűnően van foltozva és a melynek a surkán két szög látható. Ehhez járul az, hogy a szerencsétlen K. Ferenczet az orvosi hullaboncsolás szerint tompa eszközzel, a fejére mért ütés után ölték meg. Ezek olyan tények, a melyeket letagadni már csak azért sem lehet, mert ezt önök is láthatják. Kérem önöktől, miben leheli magyarázatát az a tény, hogy a Gábor gyerek vallomása épen azon egyén felé irányul, a kinek összes viszonyai, gyanus előélete, a sértett nevével való viszonya, lábnyoma, a helyszínen talált botja egyenesen épen ő reát mutatnak és nem sajátságos-e az, hogy épen az az egyén az, a kinek az ezen ügyre kapcsolatos állításai egytől-egyig nyilvánvaló hazugságnak bizonyultak? Ha mindezeket a körülményeket gondosan mérlegeljük, tisztelt esküdt Urak, akkor világos előttünk az, hogy a körülménynek ez a találkozás a másra nem mutatthat, mint L. József vádlott nyilvánvaló bűnösségére.

Ugyan így vagyunk K. Ferenczné Boross Zsuzsanna bűnösségével, azzal a különbséggel, hogy ez az asszony némiképen magába térve, bűnös viszonyát maga is beismeri és megkönnyíti munkánkat azzal, hogy L. Józseffel való tervezgetését sem tagadja. Ellene különösen két körülmény az, a melyre az önök figyelniét fel kell hívnom és az a következő: Senti sem tudhatta azt, hogy a fáj előző nap nagyobb összegű pénzt hozott haza a

takarékpenztárból és senki ehhez a pénzhez nem juthatott más, mint a feleség, ha tehát bebizonyítottak vesszük azt, a mit L. József nézve előadtam, hogy az említett 200 korona az elhalt pénzből került hozzá, akkor ezt a pénzt hozzá senki más nem juttathatta, mint maga az asszony! A másik körülmény pedig az, hogy önöknek is feltűnhetett az, hogy a munkáról fíradtan hazatért férjét este az asszony elkülítte borért a koresmába s a csendőrség ügyességének köszönhetjük, hogy nyomban az eset után megállapították azt, hogy az elhalt házánál böven volt hor a pinezében, mi ok sem volt arra tehát, hogy a szegény félkogyelmű embert az asszonya este a koresmába küldje, ha csak nem az, hogy alkalmat akart neki adni arra, hogy losbon álló büntársával találkozhassék. Ezek a bizonyítékok ép úgy súlyosodnak K. Ferenczné fejére, mint az elébb előadottak L. József ellen szólanak.

Tisztelt esküdt Urak! Ebben az ügyben úgy hiszem, méltán elmondhatom, hogy a nyomozó hatóság különösen teljesítette kötelességét és mindent kiderített, kihamozott, egybehordott, a mi csak erre az ügyre vonatkozhatik. Egy nagy anyag áll önök előtt és nem tagadom, hogy ennek az elbírálása és megítélése épen olyan nehéz feladat, mint a milyen nehéz feladat volt annak az egybehordása. És azért a midőn előterjesztéseimet befejezem, csupán az a kéréssem, sziveskedjenek ítéletük meghozatalánál épen olyan gondosan és aprólékosan mérlegelni mindent, mint a mint azt a nyomozó hatóság tette. Ha ezt önök így fogják tenni, meg vagyok győződve, nem tehetnek mást, minthogy a vádlottak bűnösségét megállapítják. Indítványom tehát az, méltóztatassanak az általam feltett mind a két főkérdésre *igen*-nel felelni!

Nincs e lapokon hely arra, hogy a vádbeszédet a maga részletességében közölhelhessem, azonban az itt előadott rövid kivonathól is egész világosan látható az, hogy még a *vádbeszédben* is, a melyet a kir. ügyész a főtárgyalás végén ad elő, milyen rendkívüli fontos az, hogy a büntügyben a nyomozás pontos és kiváló legyen. A kir. ügyész nem lehetett ott a nyomozás során végéig, fontos tehát, hogy az ő felvilágosítói, a csendőrök ép úgy dolgoztak legyen, mintha az ügyész számmira tettek és cselekedtek volna mindent.

A védők beszélték a kir. ügyész után és míg kételkedhetünk benne, hogy a védők beszédei a jelen ügyben arra irányultak, hogy a vádlottak ellen nincsen elegendő bizonyíték. Magától értetődik, hogy a védőknek kötelességük mindent magtonni olyan irányban, hogy a hírség valahogy ne kövessen el olyan szerencsétlenséget, hogy ártatlan embereket itól el. Szomorú, sőt kimondhatatlannul rettentős dolog az, hogy a régi időben, de még ma is folyton kiderülnek esetek, a mikor bebizonyosodik, hogy ártatlan embert ítéltek börtönre, halálra, sőt a *halálbüntetést udgra is hajtolták*. Na vegyünk tehát soha rossz névvel, ha némely védlő túl meg sokszor azon a határon, a melyet neki a jó izlés

mogongol, mert a bíróvádi eljárás alapszabályja az, hogy inkább szabaduljon kilencezvenkilence hünes, mint egy ártatlan ember elítéltsége. A legbiztosabb óvszere azonban úgy annak, hogy ártatlan ember ne kerüljön a bíróság elé, valamint hogy a védőknek se lehessen módjukban alaptalan kiforgatásokkal túlmenni a megengedett határon, az, hogy a nyomozás során felmerülő adatok pontosan legyenek egybeállítva és feldolgozva, úgy hogy mindenkinek módjában legyen azt bírálgatni, de a bíróság mindig oda vezessen, hogy a nyomozó közegek helyes módon és okosan jártak el. Ha ez megtörtént, akár fel is menthetik a vádlottat, egy bizonyos, hogy a csendőrség teljesítette kötelességét és ez szebb dicsőret, mint akárhány elítélő ítélet!

A vád- és védbeszédok elhangzása után az elnök megkérdezi a vádlottakat, hogy van-e még valami mondani valójuk. Minél a két vádlott azt hangoztatja, hogy ők ártatlanok. Ezzel a tárgyalásnak ez a része be van fejezve és újra felolvasatnak az esküdteltekhez intézendő kérdések. Ez is megtörténvén, a Bp. 363. szakasza értelmében következik az úgynevezett *elnöki utmutatás*. Ez abból áll, hogy az elnök egy előadást tart az esküdtelteknek, a melyben elmagyarázza nekik azokat a jogi fogalmakat, a melyre ebben az ügyben az esküdteltek szükségük van. Az esküdteltek ugyanis nem jogászok, egyáltalán nem a büntetőjoggal foglalkozó emberek, nekik nincsenek arról megállapodott fogalmaik, hogy mi a bizonyított, mi a bizonyítékok mérlegelése és ők nem tanulták meg a büntető törvénykönyvet, nem tudhatják tehát azt, hogy mi a gyilkosság büntetése, a szándékos emberölés, valamint hogy mi például a jelen ügyben a gyilkosság büntetésének ismérvei: az előző megfontolt szándék és a többi jogi fogalmak. Ezt magyarázza el az elnök az esküdtelteknek, de miután ezt a csendőr még próbacsendőr korában meg kell hogy tanulja, itt ezt a fejtegetést nem ismétlem.

Ez megtörténvén, az elnök a következő szavakat intézi az esküdteltekhez:

„Most átadom önöknek a kérdéseket, valamint a tárgyalás folyamán felolvasott bizonyítási jegyzőkönyvet, helyszíni szemle-jegyzőkönyvet, a vádlottak erkölcsi, vagyoni bizonyítványait és a többi felolvasott okiratot, átadom önöknek a felmutatott bizonyítékokat és az önök kísérszólásának sorsrendjét felkintető jegyzőket. Önök tehát visszavonulnak tanácskozó termékbe, a honnan önöknek mindaddig, a míg határozatokat meg nem hoztak, eltávolozniok nem szabad és csupán az ön irásbeli engedelmekkel szabad omnia eltávolozniok, vagy hátkivel is érintkezniök. Mert a ki ez ellen vét, azt a törvény szigorúan bünteti!”

A vádlottakat addig vezessék ki a tereméből.

Ez az esküdteltek visszavonulnak tanácskozó termékbe, az elnök tehát zárja az ajtót és az ajtó elé egy szolgát álltat. Az esküdtelteknek addig nem szabad szólniuk, a míg határozatokat meg nem hoztak, ahogy

akárki is őket befolyásolnasson. Hogy az esküdteltek hogyan tanácskoznak, az a maga részletességében meg van írva a Bp. 365—368. szakaszaiban, de nekünk mindezekből csak azt kell tudnunk, hogy az esküdteltek odabent szavaznak a felett, hogy igennel, avagy nemmel felelnek-e a hozzájuk intézett kérdésekre. (Folyt. köv.)

ÁLTALÁNOS ISMERE'TEK.

A vallás és az orvostudomány.

A népek pásztora, a kivánszolt próféták sokasom mulasztják el, hogy a vallási parancsokon kívül higiénikus és orvosi rendszabályokat is alkossanak a gondjaira bízott hívők számára. Sokszor maguk a vallási parancsok is rejtőnek ilyen óvintézkedéseket, a melyeket a feltétlen órványosság ezúljáért látnak el isteni szenteltéssel. Dr. Julien Koshon francia orvos a balkáni háború egészségügyi állapotairól írott tanulmányában felsorolja azokat az orvosi tudásokat, a melyeket Allah prófétája bízott tanítványaira. Egyik-másik tanácsosan mosolyog a mai műveltségű orvos és felvilágosodott olvasó, de vannak közöttük, a melyekben meglepő megfigyelő erő nyilvánul meg. Nem szabad elfelejteni, hogy mikor a próféta néphöz szólt, az antik civilizáció már elpusztult és a világon a sötétség uralkodott. A próféta orvosi rendelkezései iránt való érdeklődést csak növeli, hogy ezek első megnyilatkozásai az arab orvostudománynak, a mely dicsőségével később előrusztotta az egész világot.

A próféta tudja, hogy mily fontos az egészség szempontjából a test tisztasága: ezért parancsolja a fürdést. A fejről néha egészen le kell borotválni a haját. Erről szól a következő anekdota: «Ku!» Adgrahs in beszél: A próféta idejében egyszer, a mikor tüzet raktam a vasorához, nagyon megvakartam a fajomat. — Viszket? Kérdezte a próféta. — Igen! — feleltam. — Úgy menj és borotváltsd le a bajadat! — Nagyon fontos a száj tisztántartása és a fogak ápolása. És az nem mind-egy, hogy milyen a fogpiszkáló. Arakfából kell lennie és rózsalajjal átitatottnak, mert így állatossá teszi a szájat, erősíti a foghúst, megóvja a skorbuttól, sokozza az étvágyat, megszerzi isten kegyelmét, jó eselkódolokra buzdít és megörvendozteti védangyalunkat! — És mindezt — a mint mondtuk — egy egyszerű fogpiszkáló teszi! Fontos ótelek megváltásunk, de még fontosabb elkészítésük és megővésük módja. Az olyan hús, a melyet újjainkkel tépünk le, könnyebben emészthető. Nagyon ajánlatos egészségügyi szempontból a kényérok kinyalása. Maga Mohamed avés után háromszor szelke megynulni újait.

A hívőnek nem szabad nagyon sokáig mozdulatlanul egy helyben állnia. Üdvös a mérsékelt mozgás és testgyakorlás. (Tehát az orvosi torna!) A térdnyújtás, eltekintve attól, hogy ez az előirt helyzet ima közben, még «megnyitja a bedugult orrlyalakat és rendbe helyezi az óteleket a gyomorban.» A miből az következik, hogy a térdelés nemcsak az ima szempontjából fontos, hanem fontos szolgálatokat tesz az egészségnek is. Különbös jelentőséget ad Mohamed orvosi rendelkezésein az a törekvés, hogy a testápolást valóságos műveltségű művészetté akarja emelni. Mielőtt igen nagy gondot fordít a parfümökre és festékekre. A mikor zárandokútra indult Allah prófétája, mosaszszal illa-

tozta be magát. Tanítványainak elsorolja a legjobb festékeket, a melyeket használjanak és a melyeket azután használt is az egész mohamedán világ. Omar írja, hogy a próféta szakállja vörösre volt festve. Némelyik festéknek betegségekől óvó hatása is volt a próféta szerint.

A higiénikus alapelvek és szépítőszerek receptjei mellett ott van azután a tényleges orvostudomány is. A láz ellen legjobb a hidegvizes ledörzsölés és borogatás. Gyakran alkalmazott orvososzer a köpölyözés. Törések ellen masszázst alkalmaztak. A legújabb orvostudomány sem idegenkedik ettől. «Gyakori könnyű dörzsölés járja át a kart» — mondja a próféta Alinak, a ki törött csontú karral jött hozzá orvosi tanácsért. Vannak persze ugyancsak furcsa receptek is. «A búbos banka bobitájának kitűnő tulajdonságai vannak. Ha valaki elfelejtett valamit és a bóbítát megérinti, azonnal emlékezni fog. A kinek pöre van, hordja magával és megnyeri a pört.» De ezek már a babonák közé tartoznak. Mohamed többi receptje és orvosi tanácsa pedig olyan, a mely nem való a mai olvasó kényes és diaztinyált józisése elé.

KÉPEINKHEZ.

A Zólyom völgye Kőrmöczbányánál.

A jelen számunkban közölt képeken egy régi híres város látképét és természeti szépségekben gazdag környezetét mutatjuk be olvasóinknak.

Kőrmöczbánya ugyanis igen régi bányatelep, amely körül állítólag még a VIII. században alapították a várost. Szent István király idejében már Budával egykorú város volt s országgyűlési követe is sorban a budai után következett. Kálmán király pedig 1100-ban szabad királyi városi rangra emelte. A XIV. századbeli okiratokban már gyakran van szó Kőrmöczbánya szabad királyi bányavárosról. Nagy Lajos király leánya: Mária sokáig lakott e városban, háza még most is megvan. Róbert Károly idejében pedig a legelső aranypénzt itt verték. Arany- és ezüstbányái ma is gazdagok. Pénzverője első helyen áll az országban.

De ha aranyairól nem is volna oly nevezetes e város, kelveltté és látogatottá tenné természeti szépségekben gazdag vidéke is. Maga a város is gyönyörű fekvésű, környéke pedig változatos festői szépségével egyenesen elragadó.

Fölötte van a lenyúló Kárpát-hegység legmagasabb csúcsainak egyike, a magyar ezimberből is ismert Nagy-Fátra, amelynek oldalain szédítő magasságban a Budapest—Hatvan—Ruttka—Berlin-i vasutvonal halad el s a várost majdnem egészen megkerülve, a képeink egyikén is látható alsótrcséki kanyarulattal ereszkedik alá a Garam völgyébe.

Kőrmöczbányának az itt közölt néhány képen is jól kivehető hegyes, halmos és erdős vidékét nyári időben igen sokan felkeresik s a város környéke is telve van szebbnél-szebb uri nyaralókkal, mert gazdagon tonyészó fenyves és tölgyes erdői, bővizű patakjai, a közeli s távoli hegyekre nyíló gyönyörű kilátás igen kellemessé teszik az ottani tartózkodást.

HIREK.

Rablógyilkosság. Ludvig Jakab birtokost, ki a gyulai határban levő tanyáján lakott, augusztus 3-án éjjel a tanya udvarán eddig ismeretlen tettes huszonnyolcz készsúrással meggyilkolta és nagyobb pénzüsszeget tartalmazó pénztárczáját elrabolta. A meggyilkolt birtokos hulláját, ki agglegény volt, reggel a tanyai cseléség találta fel, miről a kétegyházai örsöt nyomban értesítették. Az ismeretlen tettes utáni nyomozást a kétegyházai örs legénysége, Lőrincz István járásörmester, gyulai járásparancsnok vezetése alatt, a logszélesebb mederben folytatja.

Egy járőr megtámadtatása. Augusztus 7-én éjjel Hátszegezen Balló Sándor csendőr és Jakab Imro próbacsendőrből állott hátszegei örsbeli járőrt Iváscz Miklós és Dinis Márk hátszegei lakosok orozva megtámadták s Balló csendőrt késsel balkezén könnyen, Jakab próbacsendőrt pedig ugyancsak balkezén súlyosan megsebesítették s utóbbinak fegyversziját is szétvágta és a sötétben elmenekültek. Az elmenekült támadók elfogására még az éj folyamán kivezényelt csendőrök közül, a Sándor Lőrincz csendőrből és Fazakas Mihály próbacsendőrből állott járőr Dinis Márkot feltaklta, ki a járőrre elfogása előtt három lépés távolsághól forgópisztolyból egy eredménytelen lövést tett, amit a járőr mindkét tagja, egy-egy szuronydöféssel viszonzott. Dinis a szuronydöfések okozta sérülés következtében a helyszínen meghalt, társa pedig egy másik járőr által elfogva, a bíróságnak átadatott. Jakab próbacsendőr súlyos sérülésével a dévai kórházba szállítottott.

Egy csendőrt megtámadott katona elítéltetése. Lapunk folyó évi 26. számának «Hírek» rovatában közöltük volt, hogy Komáromi István méneskatona Bátorban, hol rövid szabadságon volt, Bagossy Sándor bátyui örsbeli csendőrt, szolgálatban létekor, duhajkodás közben kivont karddal megtámadta, ki ellen a csendőr életveszélyes kimenetelű szuronyfegyvert használt. Komáromi méneskatona ezen sérüléséből felgyógyulva, a kassai III. honvéderületi bíróság által, katonai öröknek való ellenszegülés bünteteteért három havi, hetenként egy-egy napi kenyér és víz melletti böjttel, a böjtnapokon kemény fekhelyyel és büntetési idejének első és harmadik hónapjában 15—15 napi magánfogságba zárással súlyosbított börtönre ítéltetett.

KÜLÖNFÉLÉK.

Röpülő törvényszék Oroszországban. A szentpétervári közönségnek az ottani repülőtéren nemrég alkalma volt egy valóságos repülő-törvényszéket látnia. Olyan törvényszéki tárgyalás féle aktus folyt le a repülőgépen. Egy utas, a kit egy pilóta nemrég magával vitt légi újjára, kártérítésért bepörölte volt a pilotát, mert a levegőbeli utazás alatt a motor zaja miatt állítólag súlyosan megsérült a hallószerve. A beperelt pilóta azonban azt vitatta, hogy nem a motor zakatolása, hanem magának a betegnek gyenge szervezete az oka fülbajának. A törvényszék nem látta még eldöntöttnek a kérdést a panaszolt állításával, hanem tapasztalat útján akarta megállapítani a való tényállást. A bíróság panaszossal és panaszolttal együtt automobilon kivonult a repülőtérré s mindenekelőtt megszemlélte a corpus delictit, egy hatalmas biplánt. Mivel pedig a bíróság tagjai készeknek nyilatkoztak arra, hogy a

motor zaját a levegőben is meghallgassák s ilykép megállapítsák annak hatását, a motort nyomban működésbe hozták s a bíróság három tagja, mint utas a pilotával légi útra kelt. A gép többször megkerülte a repülőteret s felszállt 300 méternyi magasságba, hogy a hatást ebben a magasságban is kipróbálja. A bíróság aztán a leszállás után kimondta, hogy a motor zakatolása semmiféle káros hatással nincs a fülre, s ez alapon felmentette a vádlottat.

Az óriási kigyó ebédje. Panayban, a Philippi szigeteken nemrégiben egy óriáskigyót terítettek le, a melynek hossza nyolcz méter volt. Az állat teljesen tehetetlen volt, mert közvetlenül a kézrekerítése előtt meg lehetős menynyiségű táplálékot vett magához. Mídon beleit megvizagálták, gyomrában nem kisebb falatot, mint egy 60 kilogrammos vaddisznót találtak.

A háború, a poloskák és a bolhák. Ezek hárman a rovarpor révén kerülnek egymás mellé. A rovarpor felállításának dicsősége egy Sorauer nevű ragusai asszonyt illeti meg, a ki 1840-ben cselekedte áldásos fölfedezését. A növény, melyből a rovarpor készül, gazdaságilag igen fontos Montenegróra, mert a czrnagorcoknak ez úgy szólván egyetlen kiviteli czikke. Megterem e növény Dalmáciában és Albániában is, de tenyésztésükre idáig kevés ügyet vetettek. Sokat kísérleteztek a világ minden részében, főleg Amerikában e növény termesztésével, ámde a kísérlet mindenütt eredménytelen maradt. Egy amerikai társaság így bárt rávetette magát a montenegrói termésre és a kereskedelembe hozását szinte monopolizálta. A nagy aratás minden év májusában történik, a háború miatt azonban az idej termés felette rosszul ütött ki, a mi az amerikai társaságot épen úgy szomorítja, mint a montenegróiakat, a kik ez évben nem látnak pénzt, legfőbb kereskedelmi termékükből. Idén tehát nagy hiány lesz rovarporban és növeli a bajt, hogy a „Nevada” bajó, a mely rovarpor növénynyel volt megrakva, Szmirna közelében elsüllyedt.

A puszkapor, mint orvosság. Kevesen tudják, hogy egyes országok népfajai a lőport orvosság gyanánt is használják. Így főleg a szlávok körében vérelállítási céljaira szolgál, a hol a lőpor szivósságánál fogva jó szolgálatokat is tesz. Mérges csipések és harapások ellen a lőport úgy használják, hogy a sebre hintik a lőport, majd meggyújtják; ezáltal kiégetik a harapás helyét. Orvosi körökben is használatos a lőpor. De legtöbb

esetben mint javasszer van a lőpor használatban. Szászországban a lőport tojássárgájából álló keverékel együtt varázsszavak kíséretében töréseknél használják; Konstantinápolyban napos dolog, hogy a lőport zsírral keverik és fejfájás ellen kerül alkalmazásba a keverék. Olajjal kezzel együtt Gráciban hülés ellen használják. Olajjal keverve a horvátok iszszák, vízzel pedig a rutének használják torokfájás ellen. Nyugat-Németországban görcsök ellen használatos a lőpor. Fogfájás ellen Oroszországban.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

1888. Igen.

K. A. J. Hivatalból nem fogják beszámítani, de ha felülvizsgáltatása alkalmával kéri a beszámítást és be tudja igazolni, hogy a megszakításnak nem ön az oka, akkor talán beszámítják.

Drávamenti űrs. Ügyüket csak előjárója intézheti el. Forduljanak oda.

Cs. P. Fenti: K. A. J. jelzésű üzenet önnek is szól.

Kenyér. A kérdezett nevek nem közölhetők.

1886. Csak volt tüzekek léphetnek át.

Erjő. Igen, köteles.

Pályázó. 32. Ny ügyek elintézésére nem vállalkozhatunk.

Hú csendőr. 1. Szorosan véve igen. 2. Nem.

Vitatkozolt. Igénye van a nyugdíjra.

777. Kérélnét őrskihallgatáson adja elő.

N. J. lovascsendőr. 1. Háziipar gyakorlásához nem kell engedély. 2. Nagyság tekintetében átmenet a magonc és a magfa között. 3. Mezei ntak elzárására szolgáló sorompók.

Brassó. 1. Nem lehet átváltoztatni. 2. Jelentse be közvetlen előjárójánál. 3. Az előfogatot a községnek ki kellett volna rendelni, mert az nem illetékes az igénylés jogszerűségét elbírálni. Ha a község sérelmet lát fennforogni, élhet panaszlási jogával. Önök azonban helytelenül eszelekedtek, midőn a leirt okból előfogatot vettek igénybe. Az ilyen jogtalan eljárás a legsúlyosabb következményeket vonhatja maga után.

Witt őrmester. Sorsjegyei nom nyertek.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapirokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletítés ellenében.

Külföldi pénznevek értéke és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyveskésre. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (brut) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Olytak rék-betét után, melynél a betető az 1. pontban jelzett felmondási időt nem köli, 5½% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki betétek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, júnyos kamattal mellett. Utóványok, Intézkvények és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felzármitásával.

Veszünk és adunk értékpapirokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Kineveztetett:

1913 augusztus hó 1-ével:

csendőr törzsőrmeztterré:

Szabó Márton őrmester (1. rangszám) a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában.

Áthelyeztetett:

1913 augusztus hó 1-ével:

Bongár János, V. számú csendőrkerületbeli járásőrmeztter, aranyosmaróti járásparancsnok, hasonló minőségben a IV. számú csendőrkerülethez: Szerencsre.

Okiratilag megdicsértettek:

A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Kristel György és Illyés István járásőrmeztterek, a II. számú csendőrkerület állományában hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett eredményes tevékenységükért, alárendeltjeik helyes vezetése és példás magatartásukért.

Előléptettek:

1913 augusztus hó 1-ével:

őrmeztterekké:

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Horváth Lajos I., Kántor István és Horváth András I. őrsvezető ez. őrmesterek;

őrsvezető ez. őrmesterekké:

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Jerzsabek Sándor, Virsik Géza, Jánoska József és Kollár György; továbbá

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Horváth János II., Kiss József III., Darabos János, Mucsics Mátyás, Möricz József, Bujtor Károly, Kálmán József I., Garai Lajos, Patak Dániel, Vancsa Sándor, Kovács István, Déra Sándor, Balint János, Kövi Pál, Bécs Károly, Vincze János I., Székely Sándor, Balázsovics József és Szőke Lajos csendőr ez. őrmesterek.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

A II. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel elláttattak:

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Hajdu György csendőr, 1913 július 20-án; továbbá
a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Aranyos János csendőr, 1913 augusztus 30-án.

Csendőrségi kalapborítók á 1 kor. 50 fill. Iróasztalra dobozok á 6 kor. Iróasztalra rekesz-fedőlapok 60 és 80 fillér.

Mindezeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő két préselt papírral bevonva — szolgálati könyvek, melyek hivatalból bérmentve küldhetők ezimetre és ugyan csak bérmentve küldöm vissza is — legjobban és szépen bekitűtetnek, továbbá mindenféle könyvkötés munkát és bármily alakú dobozokat is külön méretek szerint elismert jó és szép kivitelben, olcsó árakon ajánl:

Makó Károly könyvkötés és dobozgyártó, Brassó.

OGAK

A kinek műfogra, foghuzásra, vagy fogtómásra van szüksége, az forduljon bizalommal lenticimű fogműtáremhez, mely 10 éves fennállással jó hírnevet szerzett és a közönség teljes bizalmát sikerült elnyernie. «Patent» szájpadlás nélküli fogcsorok és egyes fogak. Csapós fogak. 22 kar. aranykoronák. Foghuzás fájdalommentesen 2 K. Fogtóműve arany, platina, ezüst és ezementol 4 K-tól. Fogtisztítás hófehérre 2 K. Az »Italm készített fogak szonnal megsokszorozhatók. Rágásra kitűnően alkalmasak. Szagot nem kapnak. Tíz évi írásbeli jótállás.

A t. csendőrségnek külön megállapított rendkívületes árak! Telefon: József 41-16.

FENYVESI JENŐ

ÁLL. VIZSGÁZOTT FOGTECHNIKUS FOGTECHNIKAI MŰTERME

Budapest, VII., Thököly-út 22. I. em.

Villamos és gözerőre berendezett gyár újról nem képes olcsón finom és jó hangszertelíteni. Mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszertelítője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az liegedül, gordonka, cziphalom, harmonium, harmonika, fa-, réz- és hangszet, húr, stb., míg Reményi legújabb képességét nem olvassa, mely ingyen és bérmentve küldelik Budapestről, Király-u. 58. Költői díjazású. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. AZ ÖSSZESEN hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kéréndő.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Minden egyes csendőrré rendkívüli fontos és nélkülözhetetlen

a kiadásunkban most megjelent **Magánjegyzék könyvecske, mely zsebalaku puha kötésben, betűsoros bevágással,**

a kiderítetlen esetek, nyomozott egyének, állatok és tárgyak, körözések és sajtótermékek, kő- és állatsompások, figyelmeztetések kisebb kihág. alkalmból és egyéb feljegyzések bevezetésére szolgáló lapokkal ellátva. Ára 60 fill. A kerületi parancsnokságok részben már annak használatát elrendelték, részben pedig igen használható magánjegyzék könyvecskének minősítették. Az új emlékkereszt és hozzávaló szalagok raktárunkon kaphatók.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószerek-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.